

C. J. CHERRYH
BRÁNA IVRELU
UKÁZKA Z KNIHY

Narodit se jako Kuršan či Anduřan nebylo nic, na co by mohl být někdo hrdý. Dotyčného to pouze označovalo za opravdového člověka, ne divocha, kteří žili jižně od Andur-Kurše v Lunu, a zároveň neposkvrněného čarodějnictvím a *kažálskou* krví, běžnou u obyvatel Hjemuru a dál na sever. Mezi lesy Anduru a horami Kurše neexistovalo mnoho důvodů ke svárům. Jedni lovili a druzí pásli stáda, ale všichni to byli praví a bohobojní lidé, již kdysi, za časů velekrále Korisu, tvořili jeden národ.

To, že se narodili v konkrétním kantonu, třeba v Moriže, Bajenu či Aenoru, s sebou neslo lojalitu sdílenou napříč všemi společenskými vrstvami, protože obyvatelé Andur-Kurše svůj domov skutečně milovali.

V každém kantonu pak žily rozličné klany a láska, hrdost či věrnost se soustředila právě na ně. Ve většině kantonů síla vládnoucích rodů klesala a stoupala v nekonečném cyklu soupeření o moc. Doplňovala je ale i spousta nižších klanů zvyklých poslouchat. Unikátnost Moriži spočívala v tom, že v ní jedinému klanu podléhalo pět vazalských rodů.

Dříve zde existovala mocenská rovnováha mezi klany Jyla a Nji, jenže Jylové před stovkou let zahynuli do posledního v Irienu, a tak zbývali pouze Nji.

Vánje patřil k Nji, což znamenalo, že byl posedlý svou ctí. Skvělý a mazaný válečník, výborný jezdec, nicméně impulzivní, někdy jednající tak bezhlavě, až to hraničilo se sebevraždou. Také byl tvrdohlavý a nespoutaný, kterážto vlastnost vedla u Nji k neustálým intrikám a zradám. O těchto svých vlastnostech nepochyboval, protože přesně vystihovaly charakter celého rodu. Předpokládaly se u každého, komu v žilách proudila jeho krev, neboť klanům se přisuzovala určitá osobitost. Mladý Nji využíval svou energii, aby žil tak, jak se od něj očekávalo, nebo odhodlaně bojoval s méně žádoucími vlastnostmi.

Nevlastní bratři se mu v tom podobali, stejně jako otec, lord Nji Rižan. Jenže Vánje zdědil po korišské matce i krev Čija, proslulou prchlivostí a sklonem k umění. Jejich pýcha často přehlušila zdravý rozum. Oproti tomu jeho bratři byli napůl z válečnického morižského klanu Myja, vazalského, nicméně ambiciózního, s tajnostkářskou, chladnou a občas krutou povahou. Vánje se choval lehkomyšlně a říkal, co mu přišlo na jazyk, zatímco oni si své myšlenky nechávali pro sebe. Kde on jednal zbrkle, oni nikdy nezapomínali. Nebyla to ničí vina, snad jedině Rižanova, protože zplodil kromě dvou legitimních Nji-Myjů i čijského levobočka a všechny tři syny nechal žít společně pod svou střechou.

A pak jednoho podzimního dne dvacátého třetího roku Nji Rižanovy vlády v Ra-moriž jeden z lordových synů zemřel.

Vánje otce vidět nechtěl. Byla potřeba hned několika myjských válečníků, aby ho dotáhli do loučemi osvětlené místnosti, páchnoucí ohněm a strachem. Ani pak se otcí nepodíval do očí, místo toho padl na kolena, opřel čelo o chladné kamenné dlaždice a nehybně tak spočíval, zatímco Rižan se staral o zbývajícího dědice, vážně zraněného Nji Eriže. Rána ostrou čepelí mu usekla prsty na pravé ruce, což mu znemožní používat meč. O naříkajícího prince se starali potíci se kněží a starý San Romen, napájeli ho vývary a mazali mastmi, aby potlačili agonii, a pokoušeli se zmrzačenou ruku zachránit.

Nji Kandrys tolik štěstí neměl. Jeho tělo, s obočím převázaným rudou tkanicí, aby duše zůstala až do pohřbu připoutaná k tělu, leželo mezi světly smrti na lavici ve zbrojnici.

Eriž spolkl bolestivý výkřik a Vánje sebou škuhl. V komnatě zasyčelo žhavé železo a zasmrdělo spálené maso. Časem Erižovo sténání utichlo, snad v důsledku toho, že víno nasycené drogami konečně zabralo. Vánje zvedl hlavu ve strachu, že i on zemřel. Někdy se to při kauterizaci stávalo, kombinací šoku a příliš silné dávky drog. Nevlastní bratr ale stále dýchal.

Nji Rižan Vánjeho vší silou udeřil, až ten odletěl a rozplácl se na podlaze. V uších mu zvonilo, ale znovu se připlazil zpátky a položil hlavu otcí k nohám.

„Čijský vrah,“ řekl mu lord Nji. „Proklínám tě. Nastotísíckrát tě proklínám.“ Pak se rozplakal. To Vánjeho bolelo víc než předchozí rána. Vzhlédl a upřel zrak na obličej zkroucený naprostým znechucením. Nikdy by ho nenapadlo, že Rižan dokáže plakat.

„Měl jsem přemýšlet, než jsem tě zplodil, ty bastarde. Nikdy jsem si neměl pořídit syna s čijskou krví. Číja a Nji, to není šťastná kombinace. Měl jsem být zdrženlivější.“

„Bránil jsem se,“ zaprotestoval Vánje oteklými rty. „Kandrys se mě snažil vážně zranit, však se podívej.“ Ukázal mu svůj bok a zakrvácenou prasklinu v lehké tréninkové zbroji. Otec ale jen odvrátil hlavu.

„Byl to můj nejstarší a ty pouhý výsledek zábavy na jednu noc, za kterou jsem příliš draze zaplatil. Ale vzal jsem tě do svého domu. Tvé matce jsem to dlužil, když už měla tu smůlu a umřela při porodu. I tu jsi zabil. Měl jsem si uvědomit, že jsi od začátku prokletý. Kandrys je mrtvý a Eriž zmrzačený, a to vše jenom kvůli tobě, ty bastarde. Doufal jsi snad, že se staneš po jejich smrti dědicem Nji? O to ti šlo?“

„Otče,“ zavzlykal Vánje, „oni mě chtěli zabít.“

„Ne. Potrestat tě za aroganci možná ano. Ale zabít ne. To ty jsi vraždil. Obrátil jsi během tréninku meč proti příbuzným a Eriž ani nebyl ozbrojený. Faktem je, že ty žiješ a můj nejstarší syn ne. Přál bych si, aby to dopadlo naopak, čijský bastarde. Nikdy jsem tě neměl vzít pod svou střechu. Nikdy.“

„Otče,“ vykřikl, ale další slova mu z úst vyrazila Rižanova pěst a zaplnila mu je krví z rozražených rtů. Sklonil tvář zpátky k dláždění a dál plakal.

„Co s tebou mám udělat?“ zeptal se ho vládce rodu.

„Já nevím,“ zavzlykal Vánje.

„Opravdový muž má čest. Opravdový muž by věděl.“

Vánje zvedl hlavu a roztrásl se. Na to nedokázal odpovědět. Otec od něj žádal, ať padne na svůj meč. Láska a nenávisť se v něm tak proplétaly, že ho to až trhlo na kusy a přes slzy neviděl, takže se styděl ještě více.

„Poslechněš svou čest?“ chtěl vědět Rižan.

Tak si žádala krev Nji. Jenže v žilách mu proudila i krev čijská a ta nade vše milovala život.

V místnosti zavládlo trapné ticho.

„Nji nemůže zabít jiného Nji,“ prohlásil Rižan nakonec. „V tom případě nás opustíš.“

„Nechtěl jsem ho zabít.“

„Dokážeš se o sebe postarat. Je jasné, že je tvá ruka upřímnější než ústa a úmyslně vedla smrtící úder. Kandrys zemřel. Chtěl jsi je zavraždit oba, i neozbrojeného Eriže. Jinou odpověď mi dát nemůžeš. Staneš se *ilinem*. To je osud, který jsem ti předurčil.“

„Ano, pane.“ Vánje se čelem dotkl podlahy, a kromě krve ucítil na jazyku i žluč. *Ilina* bez pána nečekalo nic dobrého, jelikož se většina z nich stala obyčejnými bandity bez naděje na cokoli kromě ošklivé smrti.

„Dokážeš se o sebe postarat,“ zopakoval vládce klanu. „Nejspíš si najdeš místo v Aenoru, protože Ris v Aenor-Pyvnu si vzal čijskou manželku. Ale nejprve musíš překročit země lorda Gervaina. Jestli tě Myja Gervaine zabije, tvoji bratři budou pomstěni, aniž by na rukou či oceli Nji ulpěla krev.“

„Tohle si přeješ?“ zeptal se Vánje.

„Vybral sis život,“ odpověděl Rižan. Vytáhl mu zpoza opasku čepel cti označující *ujina*, popadl ho za dlouhé vlasy a několika řezy ho zbavil značky dospělého muže klanu Nji. Vlasy, čijské a světlejší, než spousta rodů považovala za vhodné pro čistou lidskou rasu, dopadly na zem v několika spletených copech. Pak lord opřel čepel meče o podlahu, dupl na ni a přelomené kusy hodil na svého zavrženého levobočka.

„Oprav ho, pokud to dokážeš,“ přikázal mu.

S nezvyklým pocitem chladu na holém krku našel Vánje sílu vstát, kusy krátkého meče svíral v dlaních. „Dostanu koně a zbraně?“ zeptal se. Netušil, zda se dočká kladné odpovědi, ale bez nich jistě zemře.

„Vezmi si vše, co je tvoje. Nji na tebe chce zapomenout. Pokud tě chytíme na našem území, zemřeš jako cizinec a nepřítel.“

Vánje se uklonil, obrátil se a zamířil k východu.

„Zbabělče,“ křikl za ním otec a připomněl mu tak neuspokojenou čest Nji trvající na smrti. A v tu chvíli Vánje opravdu toužil zemřít, jenže na jeho zneuctění už by to nic nezměnilo. Nosil znamení toho nejpodradnějšího možného kriminálního určeného k oběšení. Exil si nic takového nežádal, Rižan mu ale trest uložil z vlastní vůle, neboť povaha Nji obsahovala i temnou stránku, neúprosnou a neznající míru, když šlo o pomstu.

Oblékl si zbroj a skryl pohanu na hlavě koženou kapucí a helmou. Tu převázal bílou stuhou *ilina*, potulného válečníka, jehož mohl do služeb povolat libovolný lord, ochotný poskytnout mu právo na jídlo a střípek cti. *Iliny* se většinou stávali zločinci, klanoví vyvrženci či nepřiznaní bastardi, ale občas i silně nábožensky založení lidé, kteří si svůj osud vybrali jako pokání za nějaký konkrétní hřích. Podle přísného *ilinského* kodexu se po povolání do služby a připoutání duše k novému pánu stali na rok v podstatě otroky.

Část z nich zcela zavrhl dřívější pozici *ujina* a stala se žoldáky bojujícími za peníze, nebo se zneuctili natolik, že se živili obyčejnou zlodějinou. Někteří výjimečně čestní zemřeli hladu či byli okradeni a zavražděni, ať už zločinci, nebo proradnými lordy, kteří je k sobě připoutali jen proto, aby je mohli obrátit o zbytek majetku. V Královstvích středu nepanoval mír, už po generace, od Irienu, ale nedocházelo ani k velkým válkám, z nichž by mohl *ilin* profitovat. Ve vnitrozemských vesnicích vládla bída a v Korisu zlo hjemurských posluhovačů, temné čáry a zlovolní lordové, horší než horalští zločinci. Jeho první cesta však musela vést přes Moriž Erd, jemuž vládl Myja Gervaine a které mu stálo v cestě do Aenoru, jediné naděje na bezpečí.

* * *

K zoufalému kroku v podobě pokusu o přechod Gervainovou zemí ho přiměla až druhá zima, přinášející hrozivý mráz z horských průsmyků, a smrt koně.

Valacha mu skolil černý myjský šíp. Ubohý Maj ho vozil na zádech od roku, kdy dosáhl dospělosti. Sedlo po něm teď nesla hnědá klisna, již získal od Myjů. Její majitel už ji nikdy nebude potřebovat.

Pronásledovali ho od Lua až k Ethrith-mri. Pouze jedinkrát se jim postavil v krátkém boji. Hnali ho kopec za kopcem k jižním horám. Už vzdal vše kromě touhy utéci, jelikož byl zesláblý hladem a pro koně mu zbývala jen hrstka obilí. Aenor se nacházel hned za dalším hřebenem. Myjové nebyli s Risem v Aenor-Pyvvenu v přátelském vztahu a nedovolí si riskovat vstup na jeho území.

Až příliš pozdě si uvědomil, po jaké cestě se vydal. Normálně by na starou *kažálskou* stezku nikdy nevstoupil, ale už neměl na výběr. Podkovy klisny občas zazvonily o osamělý dlažební kámen. Cestu v pravidelných rozestupech lemovaly balvany a on se začínal obávat, že ho zavede do slepé uličky, na prokleté území bez možnosti úniku. Začal padat hustý sníh, vše zakryl bílou příkrývkou a s trochou štěstí to mohlo zastavit i pronásledovatele. Noc strávil v sedle. Nad ránem, když pohyb v okolním křoví ustrnul a on se přestal bát vlků, se odvážil krátce si i zdřímnout. Pak jel celý den dolů z aenišské strany průsmyku, zesláblý a hladový.

Po čase dorazil do údolí zaplněného kamennými monolity, bezpochyby vztyčenými *kažálskýma* rukama, a uvědomil si, kam se dostal. Morgainino údolí, dobře známé z písní a strašidelných historek. Místo, kam by žádný muž Kurše či Anduru nevstoupil s klidným srdcem ani v pravé poledne, natož ve chvíli, kdy slunce rychle zapadalo a zpoza hor za jeho zády se blížil další hustý mrak.

Zadíval se mezi pilíře korunující kopeček zvaný Morgainina hrobka a zdálo se mu, že záře zapadajícího slunce se tam třpytí jako motýl chycený do pavučiny, zoufalý a potrhaný zápasem s nemilosrdnou pastí. To byl následek čarodějného ohně, stejného jako na hoře Ivrel, kde vládl lord Hjemuru. Znamenal živý důkaz toho, že *kažálská* moc ještě ze světa úplně nevyprchala. Vánje si přehodil přes brnění otrhaný plášť a donutil vyčerpanou klisnu k rychlejšímu klusu kolem balvanů na úpatí kopce. Bělovlasá čarodějnice rozervalo celý Andur-Kurš válkou a posadila půlku Království středu do klína Thijeho, syna Thijeho. Vzduch se chvěl neklidem. Těžko říct, zda v důsledku moci Kamenů, nebo vzpomínkou na Morgaine.

*Když v Hjemuru držel Thije moc,
přišli cizinci, tři tmaví jak noc.
Další měl vlasy jak zlatý len,
poslední žena, mrazivý sen.*

Sníh skřípající pod kopyty koně dodal veršům v jeho mysli rytmus, písni velmi nevhodné pro místo, jímž procházel.

I mnoho let od chvíle, kdy svět spatřil Morgaine Mrazovlasou naposledy, se pořád objevovali blázni, kteří tvrdili, že ji viděli na vlastní oči, zatímco jiní byli přesvědčeni, že jen spí a čeká, až bude moci přivést další generaci ke zkáze, stejně jako kdysi zničila Andur u Irienu.

*Krásná a zrádná, ve vlasech sníh,
kráčel za ní zástup prokletých.
Dnes mužů je málo a vlků víc,
zima se blíží a nezbyde nic.*

Pokud Morgaininy kosti opravdu spočinuly v mohyle, představovalo to pro bytost její staré nelidské krve odpovídající pohřebiště. Dokonce i okolní stromy rostly pokřivené jako všude poblíž kamenných kruhů moci, kde síla monolitů dokázala zkroutit i trpělivé stromy, stejně jako křivila duše a těla všeho, co žilo ve stínu zla.

Na samotném vrcholu kopce nerostl jediný strom či keř.

Ulevilo se mu, jakmile překročil úzké koryto potoka mezi kopci a Kameny nechal za sebou. Najednou před sebou spatřil znamení, že konečně má i trochu štěstí a blíží se k útočišti v Aenor-Pyvnu, zemi svých příbuzných.

U potůčku se po pás ve sněhu brodilo stádečko jelenů a ze zasněžených keřů se hladově krmilo červenými bobulemi *howanu*.

Nacházel se v krajině požeňnaně odlišné od drsné Cedur Maže nebo Gervainova Moriž Erdu, kde často hladověli i vlci. Aenor-Pyvvn ležel daleko na jih od Hjemuru, prozatím nedotčený problémy sužujícími Království středu.

Horečně sundal luk a napjal tětivu. Ruce se mu chvěly slabostí, když na nejbližšího jelínka vypouštěl njijský šíp se šedými letkami. Klisna naneštěstí v tu chvíli přenesla váhu na jinou nohu, a tak frustrovaně zaklel a zklamaný žaludek se mu zkroutil hlady. Šíp minul srdce a zabodl se zvířeti do slabin. Zbytek stáda okamžitě vyrazil na všechny strany.

Zraněný jelínek se zapotácel a poblázněný bolestí se zběsile rozběhl, až kolem sebe rozhazoval sníh a kropil ho krví. Na druhý šíp neměl Vánje dost času. Zvíře zamířilo do Morgainina údolí, kam ho nehodlal pronásledovat. Díval se, jak jelínek utíká ke Kamenům, jako by podivnost toho prokletého místa posedla jeho strachem zamlžený rozum a nasměrovala ho ke zdroji nepřirozenosti bez ohledu na to, že brzy zemře vyčerpaním. Hnala ho přímo do třpytící se sítě, jíž se vyhýbaly dokonce i hmyz a rostliny.

Jelínek vběhl mezi pilíře a zmizel.

Spolu s ním i stopy ve sněhu a krev.

Na druhé straně potoka se klidně páslo stádečko jelenů.

Díval se do údolí zaplněného kamennými monolity, bezpochyby vztyčenými *kažálskýma* rukama. Bylo mu jasné, že to musí být Morgainino údolí. Ten pohled v něm vyvolal neskutečně silný pocit dějá vu, až se mu zatmělo před očima. Musel si je protřít prsty, než dokázal zaostřit zrak. Slunce rychle zapadalo a zpoza hor za jeho zády se blížil další hustý mrak, zakrývající skoro celou oblohu.

Pohlédl vzhůru mezi pilíře korunující kopeček zvaný Morgainina hrobka. Zapadající slunce se tam třpytilo jako zlatá louže, do níž právě někdo hodil kámen.

Ve chvějícím se světle se náhle objevila koňská hlava, následovaná zbytkem zvířete a jezdcem. Bílého jezdce na šedém koni lemovala oslepující jantarová záře, tak výrazná, až musel Vánje zamžourat a znovu si promnout oči.

Nezdálo se mu to. Jezdec... ne, jezdce sestoupila ze zasněženého kopce a vjela mu do cesty. Ramena jí halil plášt' z kůže bílého *anomena* a její i hřebcův dech se v mrazivém vzduchu měnil v obláčky páry.

Věděl, že by měl ostruhami pobídnout klisnu a zmizet, ale cítil se podivně otupělý, jako by se právě probral z horečnatého snu jen proto, aby ho pohltila další noční můra.

Zadíval se do opáleného ženského obličejce lemovaného kožešinovou kapucí a uviděl vlasy i obočí barvy zimního poledního slunce. A oči šedé jako oblaka na východě.

„Dobrý den přeji ti,“ pozdravila ho se zvláštním jemným přízvukem. Na sedle vedle jejího kolene si všiml dlouhého meče se zlatým jílcem ve tvaru draka. Samotné sedlo bylo zjevně korišského původu. V tu chvíli si tím byl jistý, jelikož to byly detaily uvedené v písních i v *Knize Jyla*.

„Můj cíl leží na severu,“ pokračovala tichým hlasem s jasným přízvukem. „Zdá se mi, že ty putuješ směrem opačným. Avšak brzy nastane tma. Pojedu kousek po tvém boku.“

„Znám tě,“ hlesl nakonec.

Světlé obočí se pohnulo v tázavé grimase. „Přicházíš snad s úmyslem lovit mne?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou, ale ledový mráz se mu ze srdce rozšířil do celého těla a oslabil ho natolik, až sám netušil, co vlastně řekl a proč vůbec promluvil.

„Jakéžto jest tvé jméno?“

„Nji Vánje, ep Moriža.“

„Vánje, to není morižské jméno.“

Pocítil bodnutí staré pýchy. Bylo to korišské jméno, z matčina klanu Čijů, neustálá připomínka jeho nemanželského původu. Ale hádat se s ní, či dokonce jen znovu promluvit, by bylo šílenstvím. Nedokázal si vybavit, co přesně viděl na vrcholu kopce. Vzpomínka byla příliš nejasná a rozmazaná. Zkoušel sám sebe přesvědčit, že na zapomenuté cestě prostě narazil na podivnou urozenou ženu, aniž by si zapamatoval, odkud přijela, a vše ostatní je dočasné pomatení smyslů způsobené hladem a slabostí.

Jenže bez ohledu na to, kde se tam vzala, měla nejméně polovinu *kažálské* krve, jak dosvědčovaly její oči i vlasy. Musela být *kažál*, zlovolná bytost bez duše, a na tomto zpusošeném místě zaplněném mrtvými stromy a sněhem se cítila jako doma.

„Vím o skrýši, kam se vítr nedostane. Následuj mne,“ řekla mu.

Obrátila šedáka k jihu, kam mířil i on, takže nevěděl, co jiného má dělat. Následoval ji jako ve snu. Soumrak poháněný na obloze závojem mraků nabíral na síle. Bledý Morgainin přízrak se před ním vznášel jako prelud, nicméně zamrzlý sníh pod hřebcovými kopyty skřípal a zůstávaly v něm viditelné stopy.

Objeli kopec a vystrašili malé stádo jelenů pasoucí se v křoví u břehu potoka. První lovná zvěř, na niž po několika dnech narazil. Navzdory okolnostem sáhl po luku.

Než ale stačil napnout tětivu, v Morgainině natažené ruce se zablesklo a jedno ze zvířat padlo k zemi mrtvé. Ostatní se rozběhla do všech stran. Morgaine ukázala na vrcholek po jejich

pravici. „Tam nachází se jeskyně, kde můžeme se skrýt. Již vícekrát jsem ji použila. Vezmi tolik masa, kolik potřebujeme, zbytek ponechej menším lesním lovcům.“

Zamířila dál do svahu. Vytáhl stahovací nůž a chystal se splnit její rozkazy, byť se mu to příliš nelíbilo. Na těle zvířete nenašel jediné zranění, pouze na sněhu pár kapek krve vyteklých z nozder. Rudá barva krve přivolala vzpomínky na sen tak živě, až se roztrásl. Žaludek se mu z takové nepřirozené smrti kroutil a vytřeštěné oči parohaté hlavy působily stejně uhranutě, jako se cítil on sám.

Ohlédl se přes rameno. Morgaine stála na kopci s uzdou šedáka v rukou a upřeně ho sledovala. Ve větru se objevily první sněhové vločky.

Přiložil nůž k mrtvole. Odmítal se jí podívat do očí.